

2

Araling Panlipunan

Kagamitan ng Mag-aaral Tagalog

Ang kagamitan sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at / o unibersidad. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

**Kagawaran ng Edukasyon
Republika ng Pilipinas**

Araling Panlipunan 2 – Ikalawang Baitang

Kagamitan ng Mag-aaral

Unang Edisyon, 2013

ISBN: 978-971-9601-32-6

Paunawa hinggil sa karapatang-sipi. Isinasaad ng Seksiyon 176 ng Batas Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publisher*) at may-akda ang karapatang-aring iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Br. Armin A. Luistro FSC

Pangalawang Kalihim: Yolanda S. Quijano, Ph.D.

Mga Bumuo ng Kagamitan ng Mag-aaral

Consultant:	Zenaida E. Espino
Koordinator:	Gloria M. Cruz
Mga Manunulat:	Gloria M. Cruz, Charity A. Capunitan Emelita C. dela Rosa, Leo F. Arrobang
Tagasuri:	Lerma V. Janda
Naglayout:	Esmeraldo G. Lalo
	Ma. Theresa M. Castro
Tagaguhit:	Romulo O. Manoos

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

**Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat
(DepEd-IMCS)**

Office Address: 2nd Floor Dorm G, PSC Complex
Meralco Avenue, Pasig City
Philippines 1600

Telefax: (02) 634-1054 or 634-1072

Mahal na Mag-aaral,

Ang Modyul na ito ay inilaan para sa mga batang mag-aaral sa **IKALAWANG BAITANG**. Ang mga aralin ay ibinatay sa mga kasanayang nakapaloob sa bagong K to 12 Basic Education Curriculum ng Kagawaran ng Edukasyon.

Inaasahang ang modyul na ito ay magsisilbing daan upang mapaunlad ang iyong kamalayan, mapalawak ang pag-unawa sa kapaligiran at mapayaman ang pagpapahalaga sa kasalukuyan at nakaraan ng kinabibilangang komunidad gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon, kasaysayan, mga simpleng konseptong heograpikal tulad ng lokasyon at pinagkukunang yaman at ang mga saksi ng kasaysayan tulad ng tradisyong oral at mga labi ng kasaysayan.

Ang mga inilaang gawain sa bawat aralin ay naaayon sa iyong kakayahan at mga karanasan. Sadyang ginawang kawili-wili at may pagkamalikhain ang mga gawain upang mapukaw at mapataas ang iyong isip at damdamin sa bawat paksang tinatalakay. Katulong mo ang iyong guro sa pagtuklas ng mga bagong kaalaman at paglinang ng mga kasanayan na magagamit sa pang-araw-araw na buhay.

Hangad namin na maisagawa at maipakita mo ang tunay na pagpapahalaga sa Diyos, sa tao, sa kalikasan at sa bansa.

Maligayang paglalakbay sa iba-ibang komunidad.

Nagmamahal,

Kagawaran ng Edukasyon

Mga Nilalaman

Ikatlong Yunit: BUHAY KOMUNIDAD: Hanapbuhay at Pamumuno

Modyul 5: Mga Hanapbuhay sa

Komunidad 143

Aralin 5.1. Mga Likas na Yaman sa Aking
Komunidad 146

Aralin 5.2. Mga Hanapbuhay sa Aking
Komunidad 152

Aralin 5.3. Mga Produkto sa Aking
Komunidad 162

Aralin 5.4. Ang Pamumuhay sa
Komunidad 169

Modyul 6: Pinuno at Pamumuno sa

Komunidad 177

Aralin 6.1. Pinuno at Pamumuno sa
Komunidad 179

Aralin 6.2. Paglilingkod sa Komunidad 187

Aralin 6.3. Epekto ng Pamumuno at
Paglilingkod sa Komunidad 196

Ikatlong Markahang Pagsusulit 204

**Ikatlong
Yunit**

Buhay Komunidad: Hanapbuhay at Pamumuno

han ng
sa konsepto ng
paglilingkod at

.

Ito ay nahahati sa dalawang (2) modyul:

Modyul 5 – Mga Hanapbuhay at Pamumhay sa
Komunidad

Modyul 6 – Pamumuno at Paglilingkod sa
Komunidad

Sa yunit na ito, inaasahang maipamamalas ng
mag-aaral ang:

- pag-unawa sa konsepto ng likas na yaman;
- pagtukoy at paglalarawan sa iba-ibang uri ng likas na yaman: yamang lupa at yamang tubig
- pagtukoy at pagkilala sa mga produktong galing sa likas na yaman ng komunidad at iba pang pinanggagalingan nito;
- pag-unawasa konsepto ng hanapbuhay;
- pagtukoy at paglalarawan sa uri ng hanapbuhay ng mga tao sa komunidad;
- pag-uugnay ng uri ng hanapbuhay sa kapaligiran ng komunidad;
 - panahon
 - lokasyon
 - likas na yaman
- pagtukoy at pagtalakay sa epekto ng hanapbuhay sa pangangailangan ng pamilya at komunidad;
- pagbibigay-kahulugan sa badyet;
- paggawa ng simpleng badyet ng
- mag-aaral para sa isang araw base sa kanyang

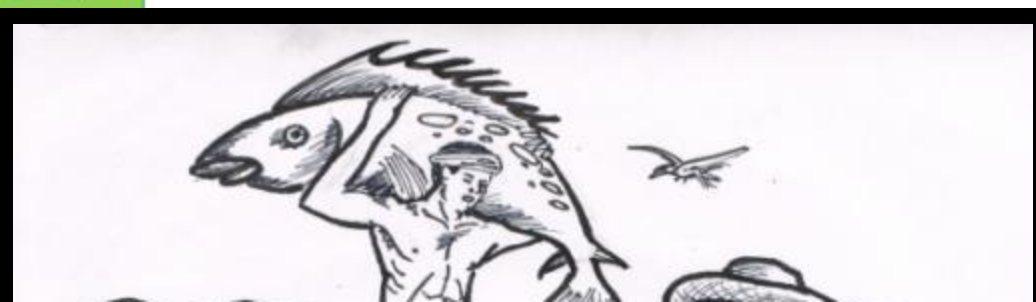
- pagbuo ng paglalahat tungkol sa kahalagahan ng hanapbuhay;
- pag-unawa sa konsepto ng pinuno at pamumuno;
- pagtukoy at pagkilala sa mga pinuno ng komunidad at kanilang tungkulin;
- paglalarawan sa karapat-dapat na katangian ng isang pinuno;
- pag-unawasa konsepto ng paglilingkod;
- pag-uugnay ng konsepto ng pamumuno at paglilingkod sa tao at komunidad;
- pagbibigay-halaga sa pamumuno bilang paglilingkod sa tao at komunidad; at
- pagbibigay ng mungkahi na maaaring gawin upang palakasin ang tama, maayos at makatuwirang pamumuno.

Modyul

5

Mga Hanapbuhay at Pamumuhay sa Komunidad

Ang modyul na ito ay naglalaman ng mga kasanayan, kamalayan, pag-unawa at pagpapahalaga sa hanapbuhay at produktong nagpapakilala sa komunidad gamit ang konsepto ng likas na yaman.

Ito ay nahahati sa apat na (4) aralin:

Aralin 5.1: Mga Likas na Yaman sa Aking Komunidad

Aralin 5.2: Mga Hanapbuhay sa Aking Komunidad

Aralin 5.3: Mga Produkto sa Aking Komunidad

Aralin 5.4: Ang Pamumuhay sa Komunidad

Sa modyul na ito, ang mag-aaral ay inaasahang:

- mauunawaan ang kahulugan ng likas na yaman;
- matutukoy at mailalarawanang iba- ibang uri ng likas na yaman;
 - yamang lupa
 - yamang tubig

- matutukoy at mailalarawanang mga produktong galing sa likas na yaman ng komunidad at iba pang pinanggagalingan nito;
- mauunawaan ang kahulugan ng hanapbuhay;
- matutukoy at mailalarawanang uri ng hanapbuhay ng mga tao sa komunidad
- maiuugnay ang uri ng hanapbuhay sa kapaligiran ng komunidad;
 - panahon
 - lokasyon
 - likas na yaman
- matutukoy ang epekto ng hanapbuhay sa pangangailangan ng pamilya at komunidad;
- maibibigay ang kahulugan ng badyet
- makagagawa ng simpleng badyet ng mag-aaral sa isang araw base sa kanyang baon; at
- makabubuo ng paglalahat tungkol sa kahalagahan ng hanapbuhay.

Mga Likas na Yaman sa Aking Komunidad

5.1

Sagana sa likas na yaman ang bawat komunidad. Dito nakasalalay ang uri ng hanapbuhay ng mga tao. Ito rin ang pinanggagalingan ng mga produkto ng komunidad. Sa wastong paggamit nito nakasalalay ang pag-unlad ng tao at ng lugar. Kaya dapat nating pag-ingatan ang paggamit nito.

Sa araling ito, ang mag-aaral ay inaasahang:

1. mabibigyang-kahulugan ang salitang likas na yaman;
2. matutukoy ang iba-ibang uri ng likas na yaman:
 - 2.1 yamang lupa;
 - 2.2 yamang tubig;
3. matutukoy ang mga yamang nakukuha sa anyong lupa at anyong tubig;
4. maiisa-isa ang mga likas na yamang nagpapakilala sa komunidad; at
5. maipakikita ang pagpapahalaga sa mga likas na yamang nagpapakilala sa komunidad sa malikhaing paraan.

Alam mo ba kung ano ang kahulugan ng likas na yaman? Ano-ano ang yamang nakukuha mula sa likas na yaman ng iyong komunidad?

Paano mo ipinakikita ang pagpapahalaga sa likas na yaman?

Basahin:

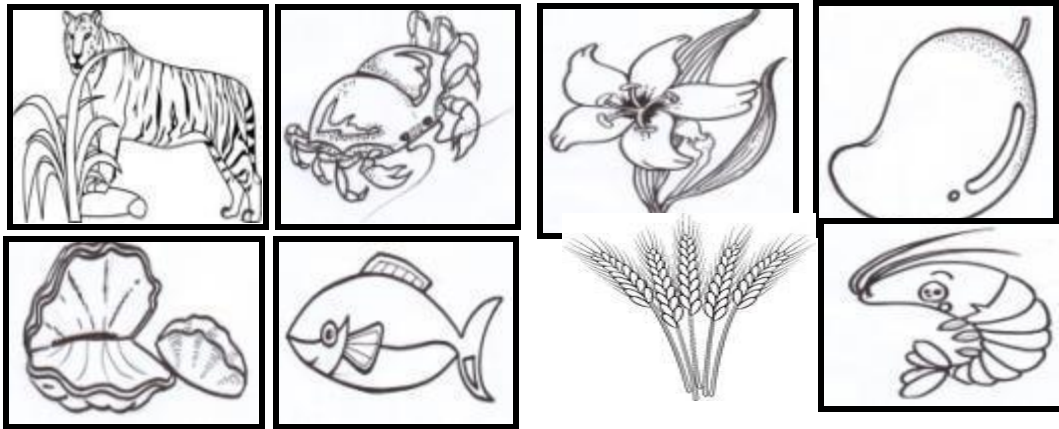
Maraming biyaya ang Diyos sa ating komunidad. Ang lupa, gubat, mineral at tubig ay mga likas na yaman na kaloob ng Diyos sa atin.

Ang **likas na yaman** ay mga bagay na nagmumula sa kalikasan tulad ng lupa, kabundukan, kagubatan, karagatan, mga ilog at lawa maging ang mga deposito ng mineral. Ang mga ito ay tinatawag na kayamanang mana ng bansa.

Dalawa sa ating likas na yaman ay makikita sa mga anyong lupa at anyong tubig. Ang mga bagay na nakukuha sa mga anyong lupa ay tinatawag na **yamang lupa**.

Ang mga bagay na nakukuha sa mga anyong tubig ay tinatawag na **yamang tubig**.

Pagmasdan ang mga nasa larawan.

Alin sa mga larawan sa kahon ang yamang lupa?
Kulayan ng **dilaw** ang mga ito. Alin sa mga larawan
ang mga yamang tubig? Kulayan ang mga itong **asul**.

Sagutin:

1. Ano ang kahulugan ng likas na yaman?
2. Ano ang tawag sa mga bagay na nakukuha sa mga anyong lupa? sa anyong tubig?
3. Ano-anong anyong lupa mayroon sa iyong kumunidad? Anong yaman ang nakukuha rito?
4. Ano-anong anyong tubig mayroon sa iyong komunidad? Anong yaman ang nakukuha rito?
5. Paano pinangangalagaan ng iyong komunidad ang mga anyong lupa at anyong tubig?

- A. Iguhit sa papel ang mga yamang lupa at yamang tubig na nakukuha sa iyong komunidad. Kulayan.
- B. Pagsama-samahin sa isang manila paper upang makagawa ng isang malaking collage. Ipaskil sa bulletin board.
- C. Gumawa ng poster tungkol sa pangangalaga ng mga yamang tubig. Lagyan ito ng pamagat.
- D. Gumawa ng isang babala tungkol sa pangangalaga sa mga yamang lupa. Isulat sa cartolina. Idikit sa mga daanang lugar upang mabasa ng mga mag-aaral.

- ✓ Sagana sa yamang lupa at yamang tubig ang bawat komunidad. May iba-ibang anyong lupa at anyong tubig na pinagkukunang yaman ng bawat komunidad.
- ✓ Mahalaga ang mga yamang lupa at yamang tubig kaya't dapat pangalagaan. Ang mga ito ang pangunahing pinagkukunan ng pang-araw-araw na pangangailangan ng mga naninirahan sa komunidad upang mabuhay.

A. Isulat ang YI kung yamang lupa at Yt kung yamang tubig.

1. isda	6. punongkahoy
2. palay	7. kabibe
3. hipon	8. prutas
4. bulaklak	9. perlas
5. hipon	10. ibon

sa

t

7. pag-iwas sa paggamit ng dinamita o paputok sa paghuli ng isda
8. hindi pagputol ng mga punongkahoy nang walang kapalit at pahintulot ng Department of Environment and Natural Resources (DENR)
9. pagbabawal sa pagsusunog o pagkakaingin sa mga kagubatan at kabundukan
10. pagbabaon ng mga bagay na madaling mabulok at matunaw bilang pataba sa lupa at halaman

Mga Hanapbuhay sa Aking Komunidad

ng

1. mabibigyang-kahulugan ang salitang “hanapbuhay”;
2. matutukoy ang mga hanapbuhay ng mga tao sa komunidad;
3. maiuugnay ang uri ng hanapbuhay sa kapaligiran:
 - panahon;
 - lokasyon; at
 - likas na yaman;
4. makapangangalap ng kuwento tungkol sa karanasan ng isang taong may hanapbuhay; at
5. maipaliliwanag ang epekto ng hanapbuhay o kawalan ng hanapbuhay sa pamilya at komunidad

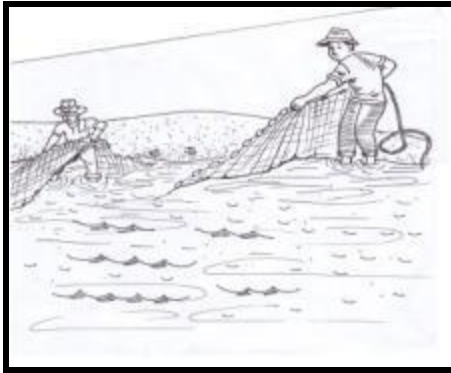

Alam mo ba kung ano-anong uri ng hanapbuhay mayroon sa iyong komunidad?

Basahin:

Hanapbuhay sa Komunidad

Mga karaniwang hanapbuhay ng mga tao sa komunidad:

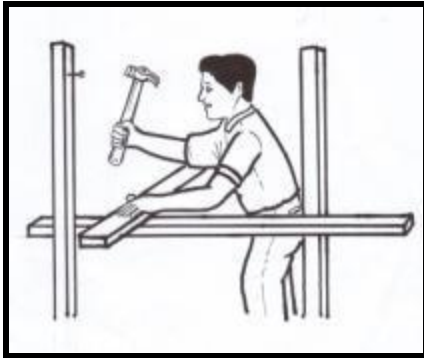

Pangingisda ang isa sa mga pangunahing hanapbuhay sa komunidad na malapit sa dagat at lawa. Kaugnay nito ang pagdadaing, pagtitinapa at pagbabagoong ng mga nahuling isda.

Pagsasaka ang angkop na angkop na hanapbuhay sa komunidad na may malawak na sakahan. Kaugnay nito pagtatanim ng palay at mga gulay na siyang iniluluwas sa mga kabayanan at pamilihan.

Ang pagkakarapintero ay isa rin sa mga hanapbuhay sa komunidad. Sila ang gumagawa ng mga bahay, upuan, mesa at iba pang kagamitang yari sa kahoy.

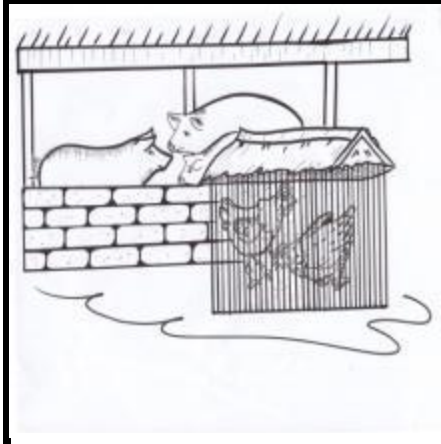
Ang pagtuturo ay isa ring hanapbuhay sa komunidad. Ang mga guro ang siyang nagtuturo sa mga mag-aaral sa paaralan.

Ang pananahi ay isa rin sa hanapbuhay sa komunidad. Ang sastre ang nananahi ng mga kasuotang panlalaki. Ang modista naman ang tumatahi ng mga kasuotang pambabae.

Ang paggawa ng tinapay ay isa rin sa pinagkikitaan sa komunidad.

Ang paghahayupan ay mainam ring hanapbuhay sa komunidad. May mga nagmamanukan at babuyan. Mayroon ding bakahan, at itikan.

Isa rin sa mga hanapbuhay ang pagiging "domestic helper" o kasambahay sa ibang bansa. Tinatawag din silang Overseas Filipino Worker (OFW).

ang katangiang pisikal ng isang komunidad ay iniluugnay sa pamumuhay at hanapbuhay ng mga tao. Iba-ibang paraan ang ginagawang pag-aangkop ng tao sa kaniyang kapaligiran at hanapbuhay.

Ang hanapbuhay ng mga tao sa pamayanang urban o lungsod at bayan ay karaniwang sa mga pabrika, opisinao maaaring sa sariling tahanan lamang.

Ang mga naninirahan sa alin mang komunidad ay gumagawa ng paraan upang makiayon sa kalagayan ng kanilang komunidad. Ang pag-aangkop na ito ay hindi lamang sa paghahanapbuhay. Kasama rito ang

pag-aangkop ng tirahan, pananamit, pananim at mga gawain.

Anumang uri ng hanapbuhay o pagkakakitaan kung ito ay marangal, dapat itong ipagmalaki at pahalagahan.

Sagutin:

1. Ano-ano ang hanapbuhay na inilarawan sa iyong binasa?
2. Ano ang mangyayari kung walang hanapbuhay ang isang tao?
3. Ano ang maitutulong ng taong may hanapbuhay sa kaniyang komunidad at sa kaniyang pamilya?
4. Ano ang kaugnayan ng katangiang pisikal ng isang lugar sa uri ng hanapbuhay ng mga naninirahan dito?
5. Ano-ano pa ang hanapbuhay sa iyong komunidad na hindi nabanggit sa talata?

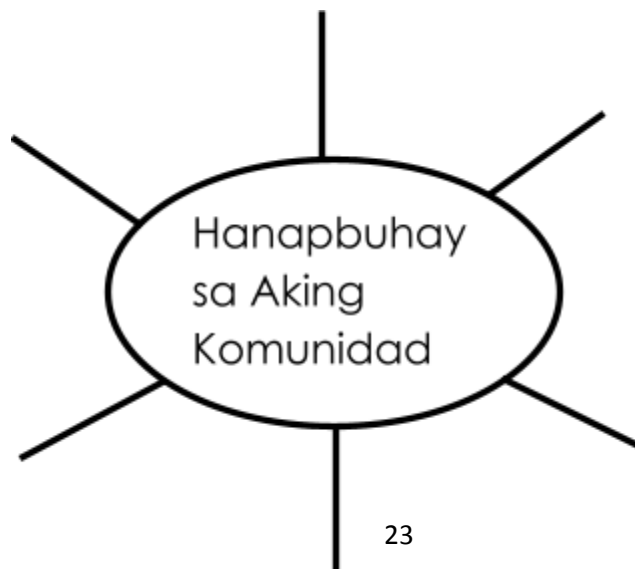

A. Hanapin sa loob ng kahon ang tinutukoy na hanapbuhay sa bawat bilang. Isulat ang letra ng sagot sa papel.

.	Guro	G. Bumbero
.	Nars	H. Mananahi
.	Pulis	I. Karpintero
.	Tubero	J. Magsasaka
.	Doktor	K. Mangingisda
.	Dentista	

1. Gumagawa ng ating tirahan
2. Humuhuli sa masasamang tao
3. Gumagamot sa mga may sakit
4. Nangangalaga sa ating ngipin
5. Sumusugpo sa sunog sa komunidad
6. Nagtatanim ng gulay, palay at iba pang pananim
7. Nanghuhuli ng mga isda at iba pang mga pagkaing-dagat tulad ng hipon, alimasag at pusit
8. Nagtuturo sa ating bumasa at sumulat
9. Gumagawa ng ating mga kasuotan
10. Nagkukumpuni ng mga sirang tubo

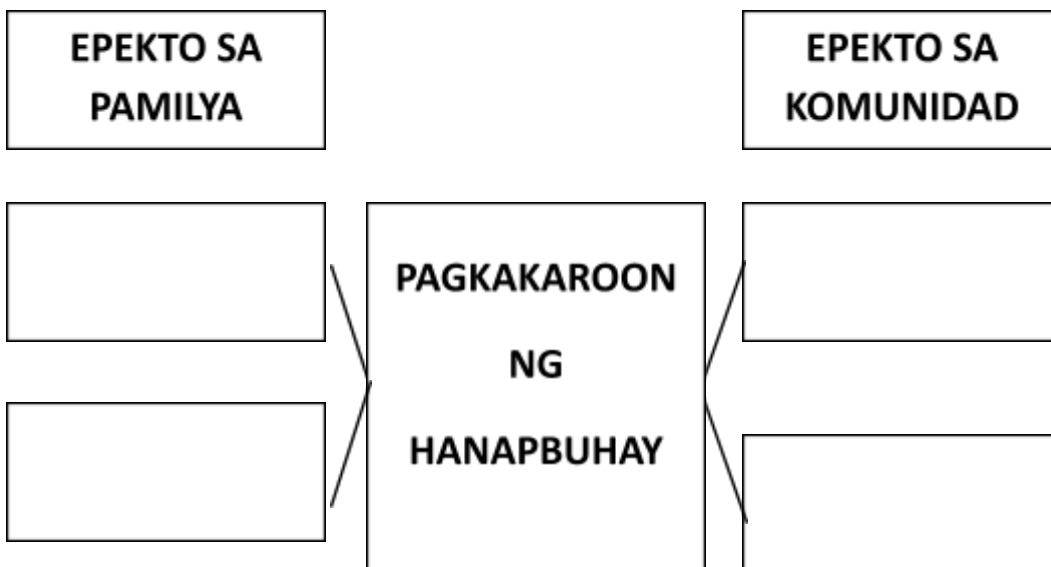
**B. Kopyahin sa papel ang graphic organizer sa ibaba.
Isulat ang mga hanapbuhay sa iyong komunidad.**

C. Isagawa ang sumusunod:

1. Maghanda ng malapad na papel o manila paper at krayola.
2. Iguhit ang hanapbuhay ng iyong tatay. Kulayan.
3. Magtanong sa tatay ng kanyang karanasan tungkol sa kanyang hanapbuhay. Sumulat ng maikling kuwento.
4. Ikuwento ito sa klase gamit ang iginuhit na hanapbuhay nito.

D. Gamitin ang *multi-flow map* upang maipakita ang epektong pagkakaroon ng hanapbuhay sa pamilya at sa komunidad.

**EPEKTO SA
PAMILYA**

**EPEKTO SA
KOMUNIDAD**

**WALANG
HANAPBUHAY**

Basahin at isaisip.

HANAPBUHAY

- ✓ gawain, gampanin o tungkulin na isinasagawa o isinasakatuparan ng isang tao upang makatanggap ng kapalit na salapi, gana o suweldo.
- ✓ tinatawag ang taong naghahanapbuhay bilang manggagawa, empleyado o trabahador

Ang hanapbuhay o kawalan ng hanapbuhay ay nakaaapekto sa pamilya at komunidad.

Natutuhan Ko

A. Tabing-dagat

- Kapatagan
- Kabundukan

- Lungsod
- Talampas
- Industriyal

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

5.3

Mga Produkto sa Aking Komunidad

Ano ang kaugnayan ng mga produktong ito sa kapaligiran ng iyong komunidad?

Ano-ano ang produktong matatagpuan sa iyong komunidad?

Ano ang pinanggalingan nito?

Pagmasdan ang larawan. Sagutin ang tanong na kasunod:

1. Ang matabang lupa na angkop sa pagtatanim o

pagsasaka. Angkop dito ang pagtatanim ng palay, mais, bulak, tubo, mani, pinya at tabako.

Ano-ano kayang produkto ang maaaring gawin mula sa mga sangkap na ito?

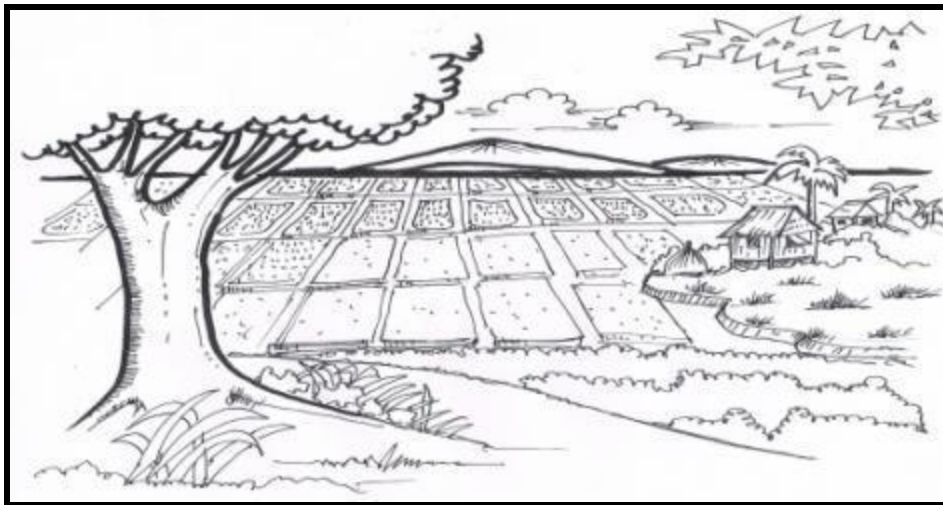

2

oso

ang pangunahing hanapbuhay ng mga naninirahan dito.

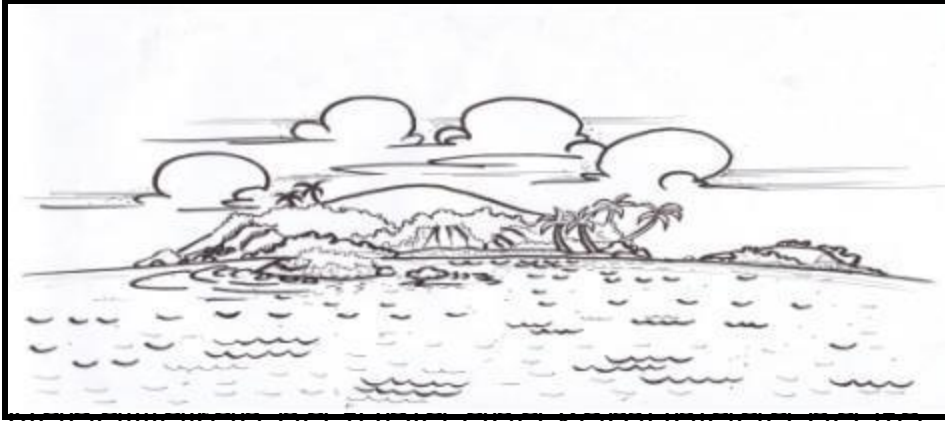
Ano kayang produkto ang maaaring gawin ng mga tao mula sa troso?

3. Malawak at mataba ang lupa sa kapatagan ng komunidad na ito. Pagsasaka ang pangunahing

hanapbuhay. Mga pangunahing pananim ang palay, tubo, pakwan, mais at mangga.

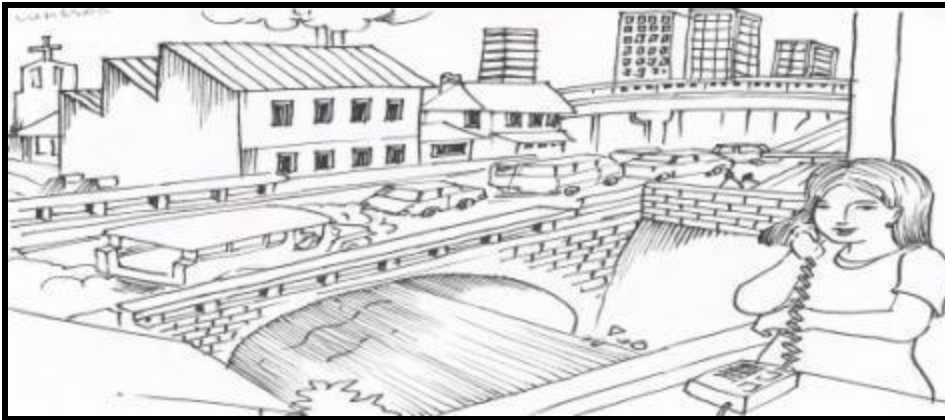
Ano kayang produkto ang galing sa mga tanim na ito?

4. Napamigiran ng tubig ang komunidad na ito.

Pangingisda at paninisid ng perlas, pangunguha ng kabibi, at iba pang lamang-dagat, ang hanapbuhay dito.

Anong mga produkto ang maaaring gawin mula sa mga ito?

5. Ang komunidad na ito ay nasa lungsod. Ito ang bagsakan ng mga produktong galing sa iba-ibang komunidad. Dito matatagpuan ang mga pagawaan ng kendi, de-lata, sapatos, tela at

marami pang iba. Ano pang produkto ang maaaring ginagawa sa mga lungsod?

May iba-ibang produkto na matatagpuan sa iba-ibang komunidad. May komunidad na kilala sa paglalala ng banig na ginagawang mga bag, folder, sombrero, higaan at iba pa. Ang paggawa ng palayok na may iba-ibang disenyo ay isa rin sa mga produktong pinagkikitaan. Ang mga produktong tulad ng pinya, bayabas, kamote at iba pa ay ginagawang kendi, jam, jelly, pastillas at iba pang kakanin.

Sa mga komunidad na dinarayo ng mga turista, maraming produktong ginagawang *souvenir* ang makikita rito tulad ng *t-shirt* na may tatak ng pangalan ng lugar, mga sigay na may disenyo, wallet, bag at iba pa.

Sagutin:

1. Ano- anong produkto ang nagmumula sa paglalala?
2. Kung ang isang lugar ay dinarayo ng mga turista, ano-anong mga *souvenir* ang maaaring makita rito?
3. Ano-anong produkto sa ibang komunidad ang hindi pa nababanggit?

- A. Iguhit sa iyong papel ang mga produktong makikita o nagmumula sa iyong komunidad.
- B. Magsaliksik tungkol sa produkto na nagpapakilala sa iyong komunidad. Iguhit ito sa loob ng kahon. Sumulat ng 1-2 pangungusap tungkol sa pinagmulan nito.

- ✓ Ang bawat komunidad ay may mga ipinagmamalaking produkto na nanggagaling sa mga sangkap mula sa mga yamang lupa at yamang tubig.
- ✓ May mga produkto na nagpapakilala sa komunidad.
- ✓ Ang pagtangkilik sa sariling produkto ay naapapakita ng pagpapahalaga rito.

- A. Isulat sa papel ang hinihinging impormasyon. Sundan ang halimbawa.

Produktong Matatagpuan sa Iyong Komunidad	Pinagmulan
Halimbawa: Pastillas	Kamote

- B. Gumuhit ng tala sa iyong papel at iguhit sa loob nito ang mga produktong nagpapakilala sa iyong komunidad.**

Ang Pamumuhay sa Komunidad

Ang pamumuhay sa komunidad ay nakasalalay sa uri ng kapaligiran nito. Iniuugnay ng mga naninirahan

ang uri ng hanapbuhay sa kanilang kapaligiran. Ito ang pangunahing pinagkukunan ng kanilang ikinabubuhay.

Sa araling ito, ang mag-aaral ay inaasahang:

1. maitatala ang batayang pangangailangan ng pamilya sa komunidad;
2. mabibigyang kahulugan ang salitang “badyet”;
3. makagagawa ng simpleng badyet para sa isang araw base sa talaan ng pangangailangan;
4. maiuugnay ang hanapbuhay sa pangangailangan ng pamilya; at
5. makabubuo ng paglalahat tungkol sa kahalagahan ng hanapbuhay sa pamumuhay ng mga tao sa komunidad.

Ikakaroon ng hanapbuhay sa
ihing pangangailangan ng isang

Ano ang tinatawag na pagbabadyet?
Mahalaga ba ang pagbabadyet? Bakit?

Basahin:**Pangangailangan ng Tao sa Komunidad**

May mga pangunahing pangangailangan ang tao upang mabuhay. Kasama sa mga pangangailangang ito ang pagkain, damit, at tirahan. Hindi mabubuhay nang maayos ang tao kung hindi matutugunan ang pangunahing pangangailangang ito. Kaya't ang bawat tao ay nagpupunyagi at nagsisikap sa paghahanapbuhay upang matustusan ang mga pangangailangan ng buong mag-anak.

Ang pagkakamit ng mga pangangailangan ng bawat pamilya ay base sa kinikita at uri ng kanilang hanapbuhay. Sa uri ng kanilang hanapbuhay nakasalalay ang dami ng kanilang kinikita na mailalaan sa mga pangangailangan. May mga taong malaki ang kinikita sa kanilang hanapbuhay at ang iba naman ay kaunti lamang. Ito ang dahilan kung bakit nagkakaiba ang kalagayan sa buhay ng mga pamilyang bumubuo sa komunidad.

Sagutin:

1. Ano-ano ang pangunahing pangangailangan ng mga tao upang mabuhay?
2. Ano ang maaaring gawin ng mga tao upang matugunan ang kanilang pangangailangan?
3. Bakit may pagkakaiba-iba ang kinikita ng bawat pamilya sa komunidad?

asahin ang talata at sagutin ang kasunod na mga tanong.

Ang pagbabadyet ay paglalaan ng salapi o halaga sa bawat pangangailangan ng buong pamilya tulad ng pagkain, damit, baon sa eskwela, pangangailangan sa loob ng tahanan tulad ng sabon, bigas asin, pang-ulam, gamot at iba pa. Ang mga ito ay ilan lamang sa pinaglalaanan ng kita ng ating mga magulang. Bilang mga anak, marapat lamang na gumastos tayo nang tama sa bawat halagang ibinibigay nila sa atin upang magkasya ang kinikita ng pamilya.

MGA TANONG:

1. Ano-ano ang pinaglalaanan ng kita ng isang simpleng mag-anak?
2. Ano ang tinatawag na pagbabadyet?
3. Ano- ano ang bagay na pinagkakagastusan ayon sa talata ng isang mag-anak?

4. May pagkakatulad ba sa inyong pangangailangan ang nabanggit sa talata?
5. Paano natin dapat gastusin ang salaping ibinibigay sa atin ng ating mga magulang?

A. Gumawa ng badyet para sa isang araw na gastusin sa pagpasok sa paaralan. Gamitin ang talaan sa ibaba. Sagutin ang mga tanong.

PAGKAKAGASTUSAN	HALAGA/BADYET
Kabuuang Halaga	

1. Magkano ang iyong baon sa paaralan sa isang araw?
2. Magkano ang kabuuan ng iyong gastos sa maghapon?
3. May natira ba sa baon mo para sa pag-iimpok? Magkano?
4. Kung walang natira, ano ang dapat mong gawin upang makapag-impok?

B. Tanungin ang mga magulang tungkol sa kanilang kinikita at gastusin sa loob ng isang araw. Isulat sa talaan. Sagutin ang mga tanong.

Naghahanapbuhay/Kumikita	Halaga ng Kita
Tatay	
Nanay	

Kabuuang Kita	
Gastusin sa Isang Buwan	Halaga
1. Pagkain	
2. Pamasahé	
3. Ilaw	
4. Tubig	
5. Gastusin ng mga Mag-aaral	
Kabuuang Gastusin	

1. Magkano ang kabuuang kita ng iyong pamilya sa isang buwan?
2. Magkano ang kabuuang gastusin ng inyong pamilya?
3. May natira ba sa kabuuang kita ng pamilya? Magkano?
4. Ano ang masasabi mo sa kita at gastusin ng iyong pamilya? Sapat ba ang kinikita o kulang pa sa gastusin?

C. Basahin ang sitwasyon. Sagutin ang mga tanong. Isulat ang sagot sa papel.

Si Mang Nestor na isang karpintero at Aling Martha na isang labandera ay kumikita ng halagang Php 450.00 araw-araw. Mayroon silang limang anak. Ang tatlo ay

nag-aaral sa elementary at ang dalawa ay maliliit pa. Dahil sa taas ng presyo ng mga bilingin, nahihirapan si Aling Martha na pagkasyahin ang kinikita nilang mag-asawa.

Sagutin:

1. Ano-ano ang hanapbuhay ng mag-asawang Mang Nestor at Aling Martha?
2. Magkano ang kabuuang kinikita ng mag-asawa?
3. Ilan ang kanilang mga anak? Ilan ang nag-aaral sa elementarya?
4. Ano ang masasabi mo tungkol sa kahalagahan ng hanapbuhay sa pangangailangan ng pamilya?

- ✓ Ang bawat pamilya ay may mga pangangailangan upang mabuhay nang maayos.
- ✓ Ang bawat pamilya ay dapat matutong magbadyet upang mapagkasya ang kinikita sa kanilang pangunahing pangangailangan.
- ✓ May malaking epekto ang uri ng hanapbuhay ng mga tao sa kanilang pangangailangan sa araw-araw.
- ✓ May pagkakaiba-iba ang uri ng pamumuhay ng mga tao dahil iba-iba ang

Basahin ang bawat pangungusap. Isulat sa papel ang letra ng tamang sagot.

1. Alin sa sumusunod ang pangunahing pangangailangan ng mag-anak?
A. sasakyan
B. magandang bahay
C. pagkain, damit, tirahan
D. makabagong kagamitan

2. Bakit mahalagang matututo ang isang tao ng simpleng pagbabadyet?
A. upang hindi maubos ang pera
B. upang malaman ang mga bibilhin
C. upang mapagkasya ang kita sa mga gastusin
D. upang maraming mabiling mga kagamitan at pagkain ng mag-anak

3. Alin sa sumusunod ang dapat unahing bilhin ng isang mag-anak?
A. magagandang damit C. cell phone
B. mga sapatos D. pagkain

4. Kung walang hanapbuhay ang magulang at maliliit pa ang mga anak, ano kaya ang epekto nito sa pamumuhay ng pamilya?
- A.hindi matutugunan ang pangunahing pangangailangan ng pamilya
 - B. hindi mabibili ang mga pangangailangan sa tahanan
 - C.hindi matutugunan ang pag-aaral ng mga anak
 - D.lahat ay maaaring mangyari
5. Alin sa sumusunod ang tamang kahulugan ng salitang pagbabadyet?
- A.labis na paggastos ng salapi
 - B. paggamit ng lahat ng kinita para sa buong pamilya
 - C.pagbili ng mga bagay kahit hindi kailangan
 - D.tamang paggastos ng salapi base sa pangangailangan

Modyul

6

Pamumuno at Paglilingkod sa Komunidad

Ito ay naglalaman ng pag-unawa at pagpapahalaga sa pamumuno ng pinuno ng mga bumubuo ng isang komunidad. Nakasalalay sa pinuno at kanyang pamumuno ang pagkakaisa at pagtutulungan tungo sa kaunlaran ng lugar na kanyang nasasakupan.

Ito ay nahahati sa tatlong (3) aralin:

Aralin 6.1 – Pinuno at Pamumuno sa Komunidad

Aralin 6.2 – Paglilingkod sa Komunidad

Aralin 6.3 – Epekto ng Pamumuno at Paglilingkod sa Komunidad

Sa modyul na ito, inaasahang maipamamalas ng mag-aaral ang:

- pag-unawa sa konsepto ng pinuno at pamumuno;

- pagtukoy at pagkilala sa mga pinuno sa komunidad at kanilang tungkulin;
- paglalarawan sa karapat-dapat na katangian ng isang pinuno;
- pag-unawa sa konsepto ng paglilingkod;
- pag-unawa sa kaugnayan ng pamumuno at paglilingkod sa tao at komunidad;
- pagbibigay-halaga sa pamumuno bilang paglilingkod sa tao at komunidad; at pagbibigay ng mungkahing gawain upang mapalakas ang tama, maayos at makatuwirang pamumuno.

Pinuno at Pamumuno sa Komunidad

Ang tagumpay ng pamumuno sa isang komunidad ay nakasalalay sa talino at kahusayan ng pinuno nito sa pamamahala. Kailangang marunong siyang makiisa at makisalamuha sa bawat naninirahan dito. Mahalagang maunawaan ng bawat isa ang konsepto ng pinuno at pamumuno, tungkulin ng mga pinuno sa komunidad at ang kahalagahan ng kanilang pamumuno.

Sa araling ito, ang mag-aaral ay inaasahang:

1. mabibigyang kahulugan ang salitang “ pinuno”

at “pamumuno;”

2. matutukoy ang mga pinuno ng iba-ibang bumubuo ng komunidad; (halimbawa: simbahan-pari; paaralan-prinsipal)
3. mailalarawan ang katangian ng isang karapat-dapat na pinuno;
4. masasabi kung bakit kailangan ang pinuno; at
5. matutukoy ang tungkulin ng mga pinuno sa komunidad.

Kilala mo ba kung sino-sino ang namumuno sa iyong komunidad?

Paano sila tumutulong sa mga tao at sa komunidad ?

Ano ang mangyayari kung walang pinuno?

Basahin:

gawaing itinakda ng isang pangkat, samahan o kalipunan ng mga tao.

Ang kaunlaran at katahimikan ng isang komunidad ay nakabatay sa uri ng pinuno.

Kinakailangan ang mga pinuno alitan sa mga gawain ng komunidad.

Ang **pamumuno** ay pambihirang karapatan at mahalagang katungkulan.

Ang **pinuno** ang nangunguna at nangangasiwa sa

Narito ang ilan sa mga katangiang dapat taglayin ng isang pinuno:

- responsable;
- may disiplina sa sarili;
- naninindigan sa katotohanan;
- huwaran at modelo ng mabuting gawa;
- walang kinikilingan sa pagpapatupad ng batas;
- inuuna ang kapakanan ng mga tao sa komunidad; at
- mapagpakumbaba, matapat, at may pagpapahalaga sa mga karaniwang tao.

Sagutin:

1. Ano ang kahulugan ng pamumuno? pinuno?
2. Mayroon ka bang kilalang pinuno na tumutugon sa mgakatangiang nabanggit?
3. Tumutupad ba siya sa kaniyang mga tungkulin?
4. Maaari mo bang ibahagi sa klase ang uri ng kaniyang pamumuno?

A.

Pag-ugnayin ang larawan sa Hanay A at pinuno sa Hanay B. Isulat ang letra ng sagot sa papel.

A

B

1.

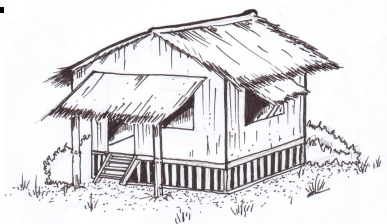
A. Prinsipal

2.

B. Kapitan

3.

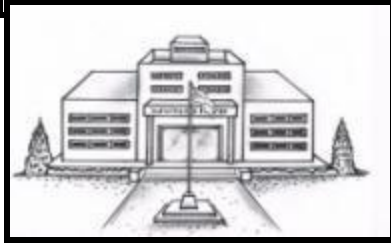

C. Pari/Pastor/Imam

4.

D. Doktor

E. Ama o Ina

A. Isagawa:

1. Magsagawa ng panayam sa sinumang pinuno sa inyong komunidad.
 - Alamin ang kaniyang tungkulin sa komunidad.
 - Itanong sa mga tao sa barangay ang katangian ng piniling pinuno.
 - Itala ang mga impormasyon sa Notebook/Sagutang Papel.
2. Iulat sa klase ang resulta ng panayam. Gamitin ang tsart sa ibaba.

Mga Pinuno	Katangian	Tungkulin sa Komunidad

B. Gumawa ng liham pasasalamat sa paborito mong pinuno ng komunidad bilang pagpapahalaga sa kaniyang nagawa. Gamiting halimbawa ang nasa ibaba.

Mahal kong _____,

Nais ko pong magpasalamat sa inyong nagawa para sa ating komunidad tulad ng:

 _____.

 _____.

Bilang pagpapahalaga po sa inyo, ipinapangako ko po na _____

_____.

Nagmamahal,

Pangalan

C. Tapusin ang pangungusap.

Kailangan ng isang komunidad ang isang
mabuting pinuno upang

_____.

- ✓ Mahalaga ang isang pinuno para sa kaayusan, kaligtasan, katahimikan at kaunlaran ng isang komunidad.
- ✓ Dapat taglayin ng isang pinuno ang katangian ng pagiging maka-Diyos, makatao, makabansa at makakalikasan.
- ✓ Kailangan ang pakikipagtulungan ng mamamayan upang maging matagumpay ang mga proyekto ng isang komunidad, organisasyon o samahan.

**Sagutin kung Tama o Mali ang bawat pangungusap.
Isulat ang sagot sa papel.**

1. Ang mabuting pinuno ay naglilingkod nang kusa at hindi naghihintay ng ano mang kapalit.
2. Hindi isinasaalang-alang ng namumuno ang damdamin ng mga mamamayan na kaniyang nasasakupan.
3. Malaki ang bahaging ginagampanan ng isang pinuno sa pagpapabuti ng pamumuhay sa komunidad.
4. Kailangan ang pagtutulungan ng pinuno at mga kasapi ng pangkat upang magtagumpay sa kanilang layunin.
5. Kung hindi maayos ang pamumuno, maaaring magkawatak-watak ang mga tao sa isang komunidad.

Paglilingkod sa Komunidad

a

s

ay

a

g

Sino-sino ang tagapaglingkod sa iyong komunidad?

Paano tinutulungan ng mga tagapaglingkod ang iyong komunidad sa pagtugon sa pangunahing pangangailangan nito?

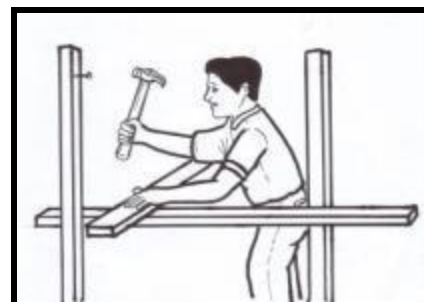
Basahin at pag-aralan:

May mga taong nagbibigay ng paglilingkod sa ating komunidad na nakatutugon sa pangunahing pangangailangan ng mga naninirahan dito. Kilalanin sila.

Magsasaka – nagtatanim ng halaman upang pagkunan ng pagkain.

Karpintero – gumagawa at nagkukumpuni ng mga bahay, gusali at iba pang tirahan ng mga tao.

Guro – nagtuturo sa mga mag-aaral upang matuto sa iba-ibang asignatura at kagandahang asal.

Tubero – nag-aayos at nagkukumpuni ng linya ng tubo ng tubig patungo sa mga tahanan at iba pang gusali.

Narito naman ang mga nagbibigay ng paglilingkod para sa kalusugan ng komunidad.

Nars – tumutulong sa doctor sa pangangalaga ng mga maysakit.

Doktor – nagbibigay ng serbisyo ng panggagamot sa mga taong maysakit.

Komadrona – tumutulong sa doktor sa pagpapanak.

Barangay Health Worker – umiikot sa komunidad upang ipaalam ang mga impormasyong pangkalusugan. Tumutulong sa Barangay Health Center.

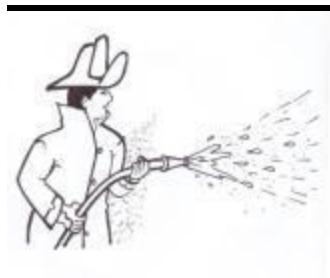
Kaminero – naglilinis ng kalsada at daan upang mapanatili ang kalinisan ng kapaligiran ng komunidad.

Basurero – namamahala sa pagkuha at pagtatapon ng basura.

May mga tao ring naglilingkod para sa kaligtasan at kaayusan ng komunidad. Kilalanin sila.

Bumbero – tumutulong sa pagsugpo ng apoy sa mga nasusunog na bahayan, gusali at iba pa.

Pulis – nagpapanatili ng kaayusan at kapayapaan ng komunidad. Sila rin ang humuhuli sa mga nagkakasala sa batas.

Kapitan ng Barangay – namumuno sa kapakanan, kaayusan, kaunlaran at kapayapaan ng nasasakupang komunidad.

Barangay Tanod – tumutulong sa Kapitan ng Barangay sa pagpapanatili ng kaligtasan ng mga tao sa komunidad.

Sagutin:

1. Sino-sino ang nagbibigay ng paglilingkod para sa pagtugon sa:
 - pangunahing pangangailangan ng komunidad?
 - kaligtasan ng komunidad?
 - kalusugan?
2. Anong paglilingkod ang kanilang ginagawa para sa komunidad?
3. Mayroon din bang mga taong nagbibigay ng paglilingkod sa iyong komunidad na katulad ng mga nasa larawan?
4. Sino pa ang naglilingkod sa iyong komunidad na wala sa larawan?

A. Iguhit sa papel ang mga taong naglilingkod para sa kalusugan ng iyong komunidad.

**B. Pag-ugnayin ang tagapaglingkod at paglilingkod.
Isulat ang letra ng sagot sa papel.**

· Mananahi· Tubero· Karpintero· Barangay Health Worker· Komadrona· Kaminero· Basurero· Barangay Tanod	· Tagapaglinis ng mga kalsada at kanal upang ang mga tao ay ligtas sa sakit.· Tumutulong sa Punong Barangay at mga Kagawad sa pagpapanatili ng katahimikan at kaayusan ng komunidad.· Nag-aayos ng mga tubong dinadaluyan ng tubig patungo sa mga tahanan.· Kumokolekta sa mga basura sa komunidad.· Gumagawa at nagkukumpuni ng iba-ibang kasuotan.· Tumutulong sa mga doktor sa pagpapalaganap ng kalusugan ng komunidad.· Gumagawa ng bahay.· Tumutulong sa mga ina sa kanilang panganganak.

C. Isagawa:

1. Mangalap ng mga larawan ng taong kilala o sikat sa iba- ibang larangan sa iyong komunidad.
Halimbawa: nakilala dahil sa masarap na banana chips na kanyang ginawa.
2. Idikit ang mga larawan sa kartolina at bumuo ng collage.
3. Lagyan ng pamagat.
4. Ipaskil.
5. Ikuwento sa klase

- ✓ May mga tao na nagbibigay ng paglilingkod para matugunan ang pangangailangan ng komunidad.
- ✓ May mga mahahalagang tao sa komunidad na nagbibigay ng malaking kontribusyon sa iba-ibang larangan. Nagsisilbi silang huwaran ng mga tao hindi lamang sa sariling komunidad kundi maging sa buong bansa.

A. Suriin ang pangungusap. Isulat ang Tama kung wasto ang isinasaad. Kung mali, palitan ang salitang may salungguhit. Isulat ang sagot sa papel.

1. Sinisiguro ng mga **kaminero** na malinis ang kapaligiran ng komunidad.
2. Mabilis ang mga **pulis** sa pagpatay ng sunog.
3. Tumutulong ang **komadrone** sa nanay kapag nagluluwal siya ng sanggol.
4. Tumutulong ang mga **traffic aide** sa kapitan ng barangay sa pagpapanatili ng kaayusan at kapayapaan sa komunidad.
5. Hinuhuli ng **bumbero** ang mga lumalabag sa batas.
6. Tinutulungan ng **nars** ang doktor sa pangangalaga sa mga maysakit.

Epekto na Pamumuno

Ang pamumuno ng bawat pinuno ay may malaking epekto sa komunidad. Maaaring maganda o di-maganda ang bunga ng pamumuno at paglilingkod na kanyang ginagawa. Nakasalalay sa mabuting pamumuno ang ikakaunlad at ikaaayos ng isang komunidad.

Sa araling ito, ang mag-aaral ay inaasahang:

1. makapagbibigay ng mga halimbawa ng maayos at di-maayos na pamumuno sa komunidad;
2. mahihinuha ang epekto ng maayos na pamumuno at paglilingkod sa komunidad;
3. mahihinuha ang epekto ng di-maayos na pamumuno at paglilingkod sa komunidad; at
4. makapagbibigay ng mungkahi kung ano ang mga maaring gawin upang palakasin ang tama, maayos at makatuwirang pamumuno.

Kung hindi maganda ang uri ng pamumuno at paglilingkod ng mga pinuno, ano ang mangyayari sa komunidad?

Basahin:

EPEKTO NG PAMUMUNO AT PAGLILINGKOD SA KOMUNIDAD

Ang isang komunidad ay binubuo ng mga tao. May mga lider o pinuno na siyang nangunguna sa pagpapaunlad ng kanyang kinabibilangang komunidad.

Ang kagandahan at kaunlaran ng isang komunidad ay nakasalalay sa uri ng pamumuno ng isang lider o pinuno. Iba-iba ang uri at paglilingkod na ginagawa at ipinakikita ng mga pinuno. May mga pinuno na naglilingkod nang mahusay at tapat sa kanyang tungkulin kaya madaling mapaunlad at mapaganda ang kanilang lugar. Kung mahusay ang pinuno, madaling pasunurin ang mga tao lalo na kung sa ikabubuti ng kapakanan ng nakararami.

Mayroon ding mga lider o pinuno na nagpapabaya at hindi naglilingkod nang tapat sa kanilang tungkulin. Ito ang dahilan kung bakit may kabagalan ang pag-unlad ng kanilang lugar. Halimbawa, walang nakatalagang lugar na pagtatapunan ng basura, ano ang magiging epekto nito sa kanyang komunidad? Maaaring maging sanhi ito ng mabilis na pagbaha kung panahon ng tag-ulan dahil sa nagkalat na basura. Kalimitang ang

maruming tubig baha ang nagiging sanhi ng sakit lalo na sa mga bata.

Sagutin:

1. Ano ang magandang epekto ng mahusay na pamumuno?
2. Ano ang di-magandang epekto ng di-mahusay na pamumuno?
3. Ano-ano ang magandang epekto ngpamumuno na iyong nararanasan sa iyong komunidad?
4. Kung hindi maganda ang paglilingkod at pamumuno, ano kaya ang mangyayari sa komunidad?
5. Magbigay ng mga mungkahi o maaaring gawin upang palakasin ang tama, maayos at makatuwirang pamumuno sa isang komunidad.

A.

Basahin ang talata at sagutin ang mga tanong. Isulat ang sagot sa papel.

Ito ang Paaralang Elementarya ng San Gabriel. Pinamumunuan ito ni G. Reynaldo Advincula, ang Punongguro.

Ang mga guro ay maayos na nagtuturo. Mataas ang antas ng pagkatuto ng

Sagutin:

1. Anong uri ng pinuno si G. Reynaldo Advincula?
2. Ano pa ang mangyayari sa isang paaralan kung ang bawat pinuno ay katulad ni Mr. Reynaldo Advincula?

A. Basahin ang talata at sagutin ang mga tanong.

Ang Barangay San Antonio ay pinamumunuan ni Kapitan Zosimo Rosales. Siya ay nakulong dahil sa maling paggamit ng pondo ng barangay. Walang komukolekta ng basura, kaya dumami ang tambak nito sa paligid ng komunidad. Nagbara ang mga kanal na naging sanhi ng agarang pagbaha sa tuwing umuulan.

Sagutan:

1. Bilang isang bata, ano ang maitutulong mo sa ganitong kalagayan ng komunidad? Ilista ang iyong sagot sa papel.

B. Basahin ang sitwasyon at sagutin ang tanong.

Malinis ang Barangay Health Center. Maayos na nakapila ang mga nanay na magpapabakuna sa kanilang mga anak. Magagalang ang mga doktor, nars at Barangay Health Worker.

Ano kaya ang magiging epekto nito sa komunidad? Isulat o iguhit ang iyong sagot.

C. Magbigay ng mga halimbawa ng epekto ng maayos at di-maayos na pamumuno sa iyong komunidad gamit ang tsart sa ibaba. Isulat ang sagot sa papel.

	Epekto ng Maayos na Pamumuno	Epekto ng Di-Maayos na Pamumuno
Sa tahanan		
Sa paaralan		
Sa Barangay Health Center		

Sa mga tao		
Sa pamumuhay		
Sa komunidad		

- ✓ Ang pamumuno at paglilingkod ng isang lider o pinuno sa isang lugar ay may epekto sa pamumuhay ng mga tao.
- ✓ May maganda at di-magandang epekto sa pamumuhay ng mga tao ang uri ng paglilingkod ng isang lider o pinuno sa isang komunidad.
- ✓ Ang maayos pamumuno at paglilingkod ng isang lider o pinuno ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng pamumuhay ng mga tao.

Iguhit ang masayang mukha kung ang pangungusap ay nagsasaad ng magandang epekto ng pamumuno sa komunidad at malungkot na mukha kung hindi.

1. Nagtutulungan ang mga tao sa mga gawain.
2. Malinis ang palengke at walang basurang nakakalat.
3. Malinis ang paligid, walang dumi o basurang nakakalat.
4. Maraming mga nag-aaway na mga tambay sa kalsada.

5. Iba-iba man ang relihiyon, subalit may pagkakaisa at pagtutulungan ang bawat isa.
6. May mga ordinansang ipinatutupad ang Sangguniang Barangay para sa kabutihan ng mamamayan.
7. Nagbabayad ang mga tao para sa malinis na patubig.
8. Walang mga Barangay Tanod na nagpapatrolya sa gabi para pangalagaan ang kaligtasan ng mga tao.

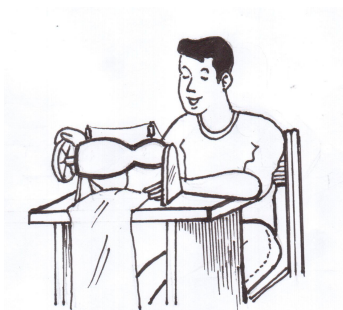
Ikatlong Markahang Pagsusulit

I. Isulat sa Sagutang Papel ang YL kung yamang lupa ang tinutukoy at YT kung yamang tubig.

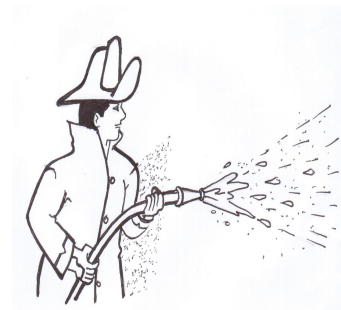
1. isda
2. palay
3. perlas
4. kabibe
5. kalabaw

II. Kilalanin ang nasa larawan. Isulat ang sagot sa Sagutang Papel.

1.

3.

2.

4.

5.

III. Piliin sa ibaba ang paglilingkod na ginagawa ng mga tagapaglingkod sa komunidad. Isulat ang letra ng sagot sa Sagutang Papel.

1. Health Inspektor
2. Elektrisyan
3. Kaminero
4. Tubero
5. Barangay Tanod

- A. Tagapaglinis ng mga kalsada at kanal upang ang mga tao ay ligtas sa sakit.
- B. Tumutulong sa Punong Barangay at mga kagawad sa pagpapanatili ng katahimikan at kaayusan ng komunidad.
- C. Nag-aayos ng mga tubong dinadaluyan ng tubig patungo sa mga tahanan.
- D. Nagsusuri ng mga pagkaing itinitinda sa mga pamilihan upang matiyak ang kalinisan
- E. Naglilinya ng kuryente papunta sa mga kabahayan at sa buong komunidad

IV. Piliin ang tamang sagot. Isulat ang letra ng sagot sa Sagutang Papel.

1. Sa isang komunidad na nasa lambak at maymatabang lupa, anong hanapbuhay ang angkop dito?
 - A. pagtuturo
 - B. pagsasaka
 - C. pagmimina
 - D. pangingisda
2. Napaliligiran ng dagat ang kanilang komunidad, ano ang magiging hanapbuhay ng mga tao rito?
 - A. pagtatanim
 - B. pagmimina

- C.paghahabi
- D.pangingisda

3. Alin sa sumusunod ang pangunahing pangangailangan ng mag-anak?

- A.mga laruan
- B. magandang bahay
- C.masasarap na pagkain
- D.pagkain, damit at tirahan

4. Ano ang epekto sa komunidad kung may hanapbuhay ang magulang ng bawat tahanan?

- A.mapapaaral ang mga anak
- B. magiging masaya ang buong pamilya
- C.magiging maunlad at tahimik ang komunidad
- D.matutugunan ang pangangailangan ng buong mag-anak

5. Alin sa sumusunod ang tamang kahulugan ng pagbabadyet?

- A.tamang pagtatabi ng salapi
- B. tamang pagbili ng pangangailangan
- C.tamang paggasta sa pagbili ng lahat ng kailangan sa buhay
- D.tamang paggasta ng salapi batay sa pangangailangan

6. Siya ang nangunguna at nangangasiwa sa gawaing itinakda sa isang pangkat, samahan o kalipunan ng mga tao.

- A. pari
- B. pinuno
- C. mga samahan
- D. grupo ng mga tao

7. Sila ay tumutulong sa Punong Barangay atsa mga Kagawad sa pagpapanatili ng katahimikan at kaayusan ng komunidad.

- A. Pulis
- B. Kaminero
- C. Barangay Tanod
- D. Barangay Health Worker

8. Kung naglilingkod nang mahusay ang isang pinuno, ano ang magiging bunga nito sa komunidad?

- A. magiging mapayapa ang buong komunidad
- B. magiging masipag ang mga mamamayan
- C. may pagbabago at kaunlaran sa komunidad
- D. lahat nang nabanggit

9. Ang sumusunod ay epekto kung ang isang lider o pinuno ay nagpapabaya at hindi naglilingkod nang tapat sa kaniyang nasasakupan, maliban sa isa. Alin ito?
- A. magiging marumi ang buong komunidad
 - B. magkakaroon ng problema sa kalusugan
 - C. mabagal ang pag-unlad ng buong komunidad
 - D. magkakaroon ng katahimikan ang buong komunidad
10. Alin ang nagpapakita ng magandang katangian ng isang pinuno?
- A. Nagpapakain sa mga taong kilala sa lipunan
 - B. Hindi tumutupad sa kaniyang mga pangako
 - C. Walang pag-aaruga sa mga batang mahihirap
 - D. Tumutulong sa mga tao lalo na sa oras ng kalamidad

